

Het kan wél

Concept verkiezingsprogramma 2027–2031

D66 Provincie Flevoland

The logo for D66 Flevoland is a green square containing the text 'D66' in large white letters and 'Flevoland' in smaller white letters below it. The logo is centered within a larger orange square, which is itself centered within a yellow rectangle that occupies the lower half of the page.

D66

Flevoland

concept verkiezingsprogramma

2027-2031

D66 Provincie Flevoland

1 oktober 2026

--

publicatie door D66 Midden Nederland

--

opgesteld door de verkiezingsprogrammacommissie PS2027 Flevoland

Suhani Kalapnat

Dylan van Gelder

Arjan Spannenburg

Wim Koper

Jan Willem van Dijk (vz)

--

vaststelling van het programma geschiedt op 7 november

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Wonen voor iedereen	5
<i>Voorzieningen groeien mee met de stenen</i>	<i>5</i>
<i>IJstad: ruimte voor wonen én natuur</i>	<i>5</i>
<i>Meer variatie, betaalbaarheid en doorstroming.....</i>	<i>5</i>
<i>Duurzaam en innovatief bouwen als norm.....</i>	<i>6</i>
<i>Slimme ruimtelijke ordening en binnenstedelijk bouwen</i>	<i>6</i>
Landbouw, visserij, water en natuur in balans	7
<i>Toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw</i>	<i>7</i>
<i>Innovatieve visserij met toekomstperspectief.....</i>	<i>7</i>
<i>Water en bodem sturend.....</i>	<i>8</i>
<i>Natuurbehoud overal: versterken en verbinden</i>	<i>8</i>
Bloeiende economie	9
<i>Iedereen moet mee kunnen doen op de arbeidsmarkt</i>	<i>9</i>
<i>Ruimte voor ondernemers om te groeien en vernieuwen</i>	<i>9</i>
<i>Vooroplopen in circulaire economie en innovatie</i>	<i>9</i>
<i>Defensie-investeringen moeten Flevoland sterker maken.</i>	<i>10</i>
<i>Investeren in innovatieclusters en regionale samenwerking</i>	<i>10</i>
<i>Economische groei moet bijdragen aan brede welvaart</i>	<i>10</i>
Vitale samenleving.....	11
<i>Cultuur en erfgoed voor iedereen.....</i>	<i>11</i>
<i>Gezond leven en bewegen dichtbij huis.....</i>	<i>11</i>
<i>Iedereen doet mee in Flevoland.....</i>	<i>12</i>
<i>Investeren in basisvaardigheden.....</i>	<i>12</i>
<i>Flevoland blijft aantrekkelijk voor jongeren.....</i>	<i>12</i>
<i>Sterke buurten, groene en leefbare wijken.....</i>	<i>12</i>
Toekomstbestendige energie en klimaat	13
<i>Slimme oplossingen voor het volle stroomnet (netcongestie)</i>	<i>13</i>
<i>Iedereen doet mee: besparen en opwekken</i>	<i>13</i>
<i>Flevoland als pionier voor nieuwe energiedragers.....</i>	<i>13</i>
<i>Een eerlijke en lokale warmtetransitie.....</i>	<i>13</i>
<i>Inzet op CO2-negatieve maatregelen</i>	<i>14</i>
<i>Slim, gezond en duurzaam vervoer.....</i>	<i>15</i>
<i>Hoogwaardig openbaar vervoer</i>	<i>15</i>

<i>Investeren in infrastructuur</i>	<i>15</i>
<i>Lelystad Airport</i>	<i>15</i>
Digitalisering en maatschappij	17
<i>Grip op datacenters: wonen en maatschappij gaan voor</i>	<i>17</i>
<i>Digitale connectiviteit en inclusie in de héle provincie</i>	<i>17</i>
<i>Digitale soevereiniteit, privacy en eerlijke algoritmes</i>	<i>17</i>
<i>Digitale innovatie als motor voor de Flevolandse economie</i>	<i>17</i>
<i>Grip op de veranderende arbeidsmarkt</i>	<i>18</i>
<i>Eerlijke en transparante algoritmes (Responsible AI)</i>	<i>18</i>
<i>Technologie als dienaar, niet als meester.....</i>	<i>18</i>
Eigentijds bestuur, democratie en financiën	19
<i>Provincie voor inwoners</i>	<i>19</i>
<i>Provincie m�t de inwoners</i>	<i>19</i>
<i>Ongelijkheid binnen de democratie</i>	<i>19</i>
<i>Sterke democratie, betrouwbaar bestuur</i>	<i>20</i>
<i>Voor wat hoort wat: solide financiën voor een toekomstbestendig Flevoland</i>	<i>20</i>

Inleiding

D66 Flevoland gelooft in mensen: in hun vermogen om problemen op te lossen, kansen te grijpen en samen iets moois te bouwen, als de overheid hen daarvoor de ruimte geeft. Dat vertrouwen is het uitgangspunt van dit programma. Een provincie die grenzen stelt waar dat moet, en ruimte laat waar dat kan.

Flevoland is ontstaan uit lef en pioniersgeest, en diezelfde geest hebben we vandaag weer nodig. De opgaven zijn groot: te weinig woningen, een overvol stroomnet, een landbouwsector die voor grote veranderingen staat en een klimaat dat verandert. D66 Flevoland kijkt naar die opgaven met ambitie. We durven radicaal te denken over oplossingen, en kiezen tegelijk voor een aanpak die mensen meeneemt in plaats van achterlaat. Groot denken en gematigd, samen handelen: zo besturen wij.

Vrijheid betekent voor ons dat iedereen, ongeacht waar je wieg stond of hoeveel geld je hebt, een eerlijke kans krijgt op een fijn huis, goed werk en een plek om mee te doen. Gelijke kansen zijn voor ons geen aparte paragraaf, maar de meetlat waarlangs we ieder plan leggen. Daar hoort ook een sterke democratie bij, en een sterke democratie maken we samen. Besluiten nemen we niet ergens ver weg, maar samen en in gesprek met de mensen die ermee moeten leven.

Voor 2030 en verder zien wij een Flevoland dat vol vertrouwen de volgende fase ingaat: een zelfbewuste provincie die haar eigen kracht benut en haar positie in Nederland en Europa verder versterkt. Een provincie waar tienduizenden nieuwe woningen zijn worden gebouwd zonder dat natuur en leefbaarheid daarvoor de rekening betalen, waar de polder energie levert, waar boeren een eerlijk verdienmodel hebben gevonden in een nieuwe, groenere landbouw, en waar Almere, Lelystad, Dronten, Zeewolde, Urk en de Noordoostpolder ieder hun eigen kracht verder hebben uitgebouwd binnen één sterke regio. Een Flevoland dat volop meedraait in de metropoolregio Amsterdam, zonder zijn eigen identiteit te verliezen. Een provincie die zelf richting geeft aan haar toekomst en de agenda bepaalt.

Om daar te komen, kiest D66 Flevoland deze periode nadrukkelijk voor een paar dingen. We kiezen voor groei mét kwaliteit. Meer woningen, meer banen, meer ruimte voor bedrijven, maar alleen als natuur, water en leefomgeving er sterker van worden, niet zwakker. Wat we nu bouwen, moet over dertig jaar nog steeds goed voelen.

We kiezen voor een provincie die voor zichzelf opkomt. Als het Rijk iets van Flevoland vraagt, of het nu gaat om defensie, woningbouw of energie, dan mag daar een eerlijke prijs tegenover staan. Voor wat hoort wat. We kiezen voor bestuur dat dichtbij staat. Begrijpelijke taal, een deur die openstaat, inwoners die vooraf meepraten in plaats van achteraf mogen reageren. Techniek en algoritmes zijn daarbij een hulpmiddel, nooit de baas.

En we kiezen voor lef bij nieuwe technologie en verdienmodellen. Waterstof, circulair bouwen, digitale innovatie: Flevoland heeft de ruimte om te experimenteren die andere provincies niet hebben, en die ruimte gaan we gebruiken.

Dat is de rode draad door dit programma: ambitie zonder overmoed, groei zonder verlies van wat ons dierbaar is, en een overheid die vertrouwt op de kracht van haar inwoners, boeren, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Het kan wél, ook in Flevoland, als we het samen doen.

D66 Flevoland nodigt u uit om mee te bouwen aan die toekomst: aan een provincie die niet kiest tussen groei en groen, tussen ambitie en eerlijkheid, of tussen vooruitgang en menselijkheid, maar die laat zien dat het allebei kan. Lees dit programma, praat mee, en help ons van Flevoland de provincie te maken die het al in zich heeft om te zijn.

Wonen voor iedereen

Flevoland, een thuis voor iedereen

Het woningtekort is enorm. D66 wil daarom sneller en meer woningen bouwen: door verdichting en woningsplitsing, maar vooral door ruimte te maken voor nieuwe, groene en toekomstbestendige steden. Als groei provincie draagt Flevoland hier flink aan bij en dat is goed. Tot 2050 moeten er in onze provincie zo'n 100.000 nieuwe woningen bijkomen. Maar die groei moet wel eerlijk, slim en groen zijn. D66 Flevoland wil een provincie waar iedereen prettig kan wonen: jong en oud, alleen of samen, in de stad of in een van onze vitale dorpen. We bouwen niet alleen huizen, maar complete, sterke leefregio's met ruimte voor diversiteit, kunst, cultuur, ontmoeting en doorstroming. Kwaliteit van de leefomgeving en het behoud van onze brede welvaart staan daarbij voorop. Wat we nu doen, moet ook goed zijn voor later.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Voorzieningen groeien mee met de stenen

Een gezonde samenleving is meer dan een verzameling huizen; elke wijk heeft een kloppend hart nodig. Publieke voorzieningen moeten in Flevoland gelijke tred houden met de bevolkingsgroei. De provincie koppelt woningbouw kaders daarom hard aan stedelijke ontwikkelingsprogramma's: nieuwe wijken plannen we met de garantie op minimaal één basisschool, een gezondheidscentrum en een toegankelijk bedrijventerrein in de buurt. Om te voorkomen dat Flevoland een slaapprovincie wordt, hanteren we bovendien als uitgangspunt dat de bereikbaarheid van werk gegarandeerd is. We zetten in op een Flevolands Volkshuisvestingsprogramma per 1 januari 2028, dat woningbouw en -beheer concreet maakt en vastlegt. Zo werken we aan complete, vitale steden en dorpen waar Flevolandse volwaardig kunnen leven en werken.

IJstad: ruimte voor wonen én natuur

Flevoland biedt ruimte voor de woningbouwopgave van Nederland. D66 wil die ruimte benutten voor IJstad: een nieuwe, groene en toekomstbestendige stad in het IJmeer, tussen Amsterdam en Flevoland.

IJstad biedt ruimte aan circa 60.000 woningen en 126.000 inwoners. Samen met Almere Pampus ontstaat zo ruimte voor bijna 90.000 nieuwe woningen. Dat geeft starters en gezinnen perspectief en versterkt de positie van Flevoland binnen de metropoolregio Amsterdam. Een nieuwe stad kan alleen slagen met goede bereikbaarheid. Daarom zetten we vol in op de IJmeerverbinding, voor hoogwaardig openbaar vervoer én wegverkeer, die IJstad en Almere beter verbindt met Amsterdam en de druk op de A6 vermindert. Woningbouw en natuurherstel gaan bij IJstad hand in hand: de ontwikkeling wordt gekoppeld aan structurele verbetering van de natuur in het Markermeer, met onder meer een forse uitbreiding van de Marker Wadden, natuurinclusieve oevers en herstel van onderwaternatuur. D66 kiest voor ambitie: meer betaalbare woningen, betere bereikbaarheid én meer natuur. IJstad laat zien dat groei en natuurherstel elkaar kunnen versterken.

Meer variatie, betaalbaarheid en doorstroming

De woonwensen van Flevolandse zijn divers. Daarom kiezen we voor gemengde buurten waarin iedereen een plek vindt. D66 Flevoland pakt hierin een stevige provinciale regierol: we omarmen de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) om steviger te sturen op aantallen, prijs en locaties van woningen. In een provinciaal volkshuisvestingsprogramma en via de regionale Woondeals maken we ambitieuze, betrouwbare afspraken en monitoren we de uitvoering scherp, samen met gemeenten. De provincie versnelt vergunningen en werkt met partners aan voldoende betaalbare bouwlocaties, volgens een strikte verdeling: twee derde betaalbaar, waarvan een derde sociale huur.

97 Doorstroming heeft onze absolute prioriteit, zodat het woningaanbod beter gaat schuiven.
98 Alleenstaanden of ouderen in ruime gezinswoningen moeten de kans krijgen om comfortabel kleiner
99 te gaan wonen. De provincie stimuleert daarom nadrukkelijk innovatieve woonvormen, zoals
100 knarrenhofjes, collectief wonen en cohousing. Ook ondersteunen we Startersleningen en gerichte
101 projectsubsidies voor levensloopbestendige seniorenwoningen.

102 Duurzaam en innovatief bouwen als norm

103 D66 Flevoland wil dat nieuwbouw niet alleen voldoet aan de landelijke duurzaamheidseisen, maar
104 deze overtreft. We hanteren het Convenant Toekomstbestendig Bouwen als standaard en zien
105 nieuwbouw als kans voor klimaatvriendelijke productie. Flevoland wordt dé koploper: we zetten in op
106 lokale vezelteelt ('Van Land tot Pand') en biobased bouwmaterialen uit eigen regio.

107 Bij gronduitgifte stelt de provincie strenge duurzaamheidseisen, zoals warmtepompen en
108 zonnepanelen op daken, en bieden we subsidies en versnelde procedures voor experimenten met
109 prefab, modulaire houtbouw en circulair hergebruik van beton en chemie. Daarnaast bouwen we
110 klimaatadaptief en waterbewust, en verkennen we innovatieve mogelijkheden zoals drijvende
111 woningen.

112 Groen, parken en bomen zijn geen luxe, maar vast onderdeel van elk project. Bij ruimtelijke plannen
113 eist de provincie dat rekening wordt gehouden met dijken en waterkeringen en met
114 hoogwaterscenario's. Ook participeert de provincie actief in aardgasvrije projecten en de
115 klimaatrobuuste transformatie van bestaande wijken.

116 Slimme ruimtelijke ordening en binnenstedelijk bouwen

117 Flevoland is uitgestrekt, maar ruimte is niet onbeperkt. Om ons unieke landschap (het robuuste
118 polderaamwerk) te beschermen, zetten we stevig in op binnenstedelijk bouwen. Creatieve
119 oplossingen zoals het splitsen of optoppen van bestaande gebouwen en het transformeren van
120 verouderde locaties zien we als kansen. We concentreren nieuwe woningbouw zoveel mogelijk
121 rondom hoogwaardige OV-knooppunten en stationsomgevingen. Zo bevorderen we de
122 bereikbaarheid en maken we de fiets en het openbaar vervoer de meest logische en veilige keuze.

Landbouw, visserij, water en natuur in balans

Een gezonde leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties

Onze natuur staat onder druk, de water- en bodemkwaliteit laat te wensen over, en de gevolgen van klimaatverandering worden in Flevoland steeds voelbaarder. Daardoor staan onze boeren en vissers voor ingrijpende, noodzakelijke veranderingen. D66 Flevoland kiest voor een integrale aanpak: radicaal durven denken, maar gematigd en samen met boeren handelen. Al het leven in onze weilanden, steden, vaarten en bossen telt mee. Door ruimte zoveel mogelijk multifunctioneel te benutten en functies slim te combineren, vinden we een nieuwe ecologische en economische balans. Wat we nu doen, moet immers ook goed zijn voor later.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw

Flevoland is een provincie met een sterke landbouwsector en vruchtbare akkerbouwgrond. Dat biedt volop kansen om voorop te blijven lopen in de landbouw van de toekomst. Door te investeren in een gezonde bodem, meer biodiversiteit en schoon water kunnen we de landbouw verder verduurzamen én sterk houden. Want willen we blijven bijdragen aan de voedselzekerheid van Noordwest-Europa, dan moet het roer om. Het aantal gewassen in Flevoland is beperkt: vooral aardappelen, bieten en uien, en steeds meer sierteelt. Een grotere variëteit aan gewassen, met name eiwithoudende peulvruchten, helpt om de door het Rijk bepleite eiwittransitie (de nieuwe Schijf van Vijf) waar te maken.

Als neveneffect kan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen omlaag. We streven naar een klimaatneutrale, circulaire landbouw die de natuur helpt herstellen en de waterkwaliteit verbetert. D66 wil boeren niet aan hun lot overlaten, maar hen juist meerjarig bijstaan in de transitie naar een nieuw, eerlijk en duurzaam verdienmodel.

Flevoland heeft zelf maar zeer beperkt stikstofgevoelige natuur. Toch ondervindt ook onze provincie de gevolgen van de landelijke stikstofproblematiek. D66 Flevoland wil daarom dat het Rijk de impasse doorbreekt en werk maakt van een duidelijke, uitvoerbare landelijke aanpak. De jarenlange stilstand op dit dossier moet stoppen.

Voor Flevoland kiezen we voor een gebiedsgerichte aanpak: per gebied brengen we samen met boeren, natuurorganisaties, gemeenten en andere betrokkenen in beeld welke maatregelen nodig en haalbaar zijn om natuur te herstellen én perspectief te bieden aan de landbouw. Daarbij moet er zo snel mogelijk een oplossing komen voor de zogenoemde pas-melders, zodat boeren die te goeder trouw hebben gehandeld niet langer in onzekerheid blijven.

We leggen de nadruk op duurzame akkerbouw gericht op plantaardig, eiwitrijk voedsel en korte ketens, en stimuleren natuurinclusieve en biologische boeren, met als doel dat minimaal 25% van de Flevolandse landbouw biologisch wordt. Flevoland blijft dé kraamkamer voor agrarische innovatie, waarbij we de hele keten, van boer tot supermarkt en consument, betrekken bij de omslag. Ook moet er meer aandacht komen voor het tegengaan van voedselverspilling.

Innovatieve visserij met toekomstperspectief

De visserij, met Urk als kloppend hart, staat voortdurend voor grote uitdagingen. D66 vindt dat we de visserij en de bredere maritieme sector in Flevoland perspectief moeten bieden. Dat betekent niet alleen investeren in duurzame visserij, maar ook in de visverwerkingsindustrie, scheepsbouw, maritieme techniek en andere bedrijven in deze sterke regionale keten. Met gerichte investeringen in technische en sociale innovatie, verduurzaming en nieuwe vangsttechnieken maken we de sector toekomstbestendig en versterken we de werkgelegenheid en economische kracht van Flevoland.

We bieden ruimte aan innovatieve aquacultuur en nieuwe vormen van schaal-, schelp- en zeewierkweek. Ook stimuleren we kennisontwikkeling en samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid, zodat Flevoland een voortrekkersrol kan spelen in de verduurzaming en innovatie van de maritieme economie. Commerciële visserij op het IJsselmeer is voor D66 alleen acceptabel als wetenschappelijk onderzoek aantoont dat de visstand dit toelaat en het ecologisch evenwicht behouden blijft.

Water en bodem sturend

Flevoland is water en bodem. Bodemdaling, droogte en extreme neerslag dwingen ons om anders naar onze inrichting te kijken. Voor D66 zijn water en bodem sturend bij ruimtelijke keuzes. We hanteren strikt het principe: eerst water vasthouden, dan bergen, en pas daarna afvoeren. We beschermen onze strategische voorraad diep, zoet grondwater (cruciaal voor ons drinkwater) door het voorzorgsbeginsel toe te passen en boringsvrije zones strikt te handhaven.

Daarnaast moet de kwaliteit van het oppervlaktewater drastisch omhoog, om te voldoen aan de Kaderrichtlijn Water (KRW). We pakken vervuiling door gewasbeschermingsmiddelen, PFAS en medicijnresten bij de bron aan. De leveringszekerheid van schoon drinkwater vraagt extra aandacht en krijgt een plek in een stevig, toekomstgericht actieplan. Ook pakken we verspilling aan en zetten we in op gescheiden watersystemen voor grijs water en drinkwater. We zorgen dat klimaatadaptatie wordt meegenomen in ruimtelijke plannen en gebiedsontwikkeling, en werken samen met gemeenten, waterschap en andere partners aan oplossingen voor wateroverlast, droogte en bodemdaling. Ook stimuleren we kennisdeling en innovatieve oplossingen, en maken we ruimte voor water en groen bij nieuwe ontwikkelingen. Van gemeenten, inwoners en bedrijven verwachten we vervolgens ook een bijdrage: samen zorgen we voor minder verharding, meer groen en een betere opvang van regenwater.

Natuurbehoud overal: versterken en verbinden

D66 wil de focus van het natuurbeleid verbreden. Natuur hoort niet alleen thuis achter een hek bij de Oostvaardersplassen of de Lepelaarplassen, maar in onze hele provincie. Om natuurbeleid serieus vorm te geven, wil D66 een apart provinciaal programma voor natuur, los van landbouw.

We investeren fors in de 'groenblauwe dooradering' door het versterken en aanleggen van ecologische verbindingzones, natuurvriendelijke oevers, akkerranden, erfsingels, hagen en bomenrijen dwars door het agrarisch en stedelijk landschap.

Onze ambitie is dat in 2030 minstens 5% van het landelijk gebied groenblauw is dooraderd, oplopend tot minstens 10% in 2050. Zachte geleidelijke overgangen tussen stad, landbouw en water, zoals vooroevers bij onze dijken, verbeteren niet alleen de waterkwaliteit en ecologie, maar maken de natuur ook toegankelijker voor al onze inwoners. Wel geldt daarbij de kanttekening dat natuur alleen kan herstellen als er voldoende rust is voor het dieren-, insecten- (denk aan de noodzaak van kruisbestuiving) en vogelleven, al dit leven is van groot belang voor onze voedselketen. We koesteren de ambitie om Nationaal Park Nieuw Land in 2040 uit te laten groeien tot een vogelparadijs van internationale waarde, en om de Oostvaardersoever en het Markermeer-IJmeer verder te ontwikkelen.

Bloeiende economie

Flevoland groeit met innovatie, ondernemerschap en duurzame banen

Door haar centrale ligging, ruimte voor ontwikkeling en ondernemende karakter heeft Flevoland alles in huis om economisch verder te groeien. Tegelijk draagt Flevoland bij aan nationale opgaven, zoals het tekort op de woningmarkt. D66 vindt dat ook Flevolandse zelf daarvan moeten kunnen profiteren. We kiezen voor een sterke economie die duurzaam, innovatief en toekomstbestendig is. Daarom investeren we in groene energie, innovatieve landbouw, goed openbaar vervoer, sterke kennisinstellingen en ruimte voor ondernemers. Zo bouwen we aan een provincie waar economische groei samengaat met gelijke kansen, een gezonde leefomgeving en nieuwe banen voor de toekomst.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Iedereen moet mee kunnen doen op de arbeidsmarkt

Goed onderwijs is de motor van economische groei en persoonlijke ontwikkeling. Daarom wil D66 investeren in nauwe samenwerking tussen onderwijsinstellingen, ondernemers en overheid. Opleidingen moeten beter aansluiten op de arbeidsmarkt, zonder hun brede vormende taak te verliezen. We stimuleren omscholing, een leven lang ontwikkelen, vakmanschap en digitale vaardigheden.

Ook stimuleren we maatwerktrajecten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zodat iedereen kan meedoen. De provincie speelt hierin een verbindende rol door werkzoekenden, onderwijsinstellingen en werkgevers actief met elkaar in contact te brengen. Initiatieven zoals Werkbedrijf Lelystad laten zien hoe deze samenwerking succesvol kan zijn.

D66 Flevoland erkent de belangrijke bijdrage van arbeidsmigranten aan de Flevolandse economie. Daarom willen we regionale afspraken maken met gemeenten en werkgevers over fatsoenlijke huisvesting, goede registratie, leefbaarheid en handhaving op arbeidsvoorwaarden. Huisvesting moet veilig, betaalbaar en toekomstbestendig zijn, met oog voor zowel arbeidsmigranten als omwonenden.

Flevoland verdient een sterke kennisinfrastructuur. D66 zet zich daarom in voor de verdere ontwikkeling van hoger en universitair onderwijs in de provincie. Zo willen we de komst van een vestiging van de Universiteit Wageningen onderzoeken. Daarmee verbinden we onderwijs, onderzoek en ondernemerschap, en versterken we de innovatieve kracht van Flevoland.

Ruimte voor ondernemers om te groeien en vernieuwen

Het midden- en kleinbedrijf is de motor van de Flevolandse economie. D66 wil ondernemers meer ruimte geven om te groeien en te innoveren. Daarom verbeteren we de toegang tot financiering, stimuleren we deelname aan innovatieprogramma's en ondersteunen we bedrijven die kansen willen benutten op internationale markten. Ook versterken we de rol van Horizon Flevoland, de provinciale aanjager van innovatie, investeringen en economische ontwikkeling. Zo zorgen we dat ondernemers in Flevoland kunnen groeien, vernieuwen en banen creëren.

Ook maken we ondernemen eenvoudiger. We zetten in op minder regeldruk, snellere en voorspelbare vergunningverlening en een toegankelijke overheid die meedenkt met ondernemers. We kijken waar beleid onnodig is geworden en welke regels we daarom kunnen schrappen.

Vooroplopen in circulaire economie en innovatie

D66 geeft ruimte aan duurzame en innovatieve bedrijven die bijdragen aan schone energie, slim grondstoffengebruik en nieuwe technologieën. Daarbij stellen we duidelijke eisen aan duurzaamheid, energiegebruik, waterverbruik en ruimtelijke kwaliteit. Binnen deze kaders geven we bedrijven de ruimte om te innoveren en investeren.

249 Flevoland heeft alles in huis om uit te groeien tot dé circulaire bouwprovincie van Nederland. Met
250 innovatieve gebiedsontwikkelingen zoals Oosterwold en de ontwikkeling van biobased
251 bouwmaterialen uit Flevolandse landbouwgewassen laten we nu al zien dat anders bouwen mogelijk
252 is. Hier komen landbouw, innovatie, ondernemerschap en woningbouw op unieke wijze samen.

253 D66 wil deze koppositie uitbouwen. We stimuleren bedrijven die werken met hergebruikte en
254 biobased materialen, ondersteunen innovatieve productieketens en maken Flevoland tot een
255 proeftuin voor circulair bouwen en duurzaam ontwerpen. Provinciale investeringen en
256 aanbestedingen moeten circulaire oplossingen actief bevorderen. Zo versterken we onze economie,
257 verminderen we onze afhankelijkheid van schaarse grondstoffen en creëren we hoogwaardige banen
258 voor de toekomst.

259 Waar andere regio's nog experimenteren, kan Flevoland het verschil maken. D66 kiest ervoor om die
260 voorsprong niet te verspelen, maar juist uit te bouwen tot een economische kracht die
261 werkgelegenheid, innovatie en duurzaamheid met elkaar verbindt.

262 Defensie-investeringen moeten Flevoland sterker maken.

263 D66 ziet de uitbreiding van defensieactiviteiten niet alleen als een nationale opgave, maar ook als een
264 kans om de regionale economie te versterken. Als Flevoland ruimte biedt aan defensie, moet het Rijk
265 tegelijkertijd investeren in onze provincie. Dat betekent meer hoogwaardige werkgelegenheid, kansen
266 voor het mkb, samenwerking met onderwijs en kennisinstellingen, en investeringen in bereikbaarheid,
267 energie-infrastructuur en innovatie. Zo zorgen we dat publieke investeringen niet alleen bijdragen aan
268 onze veiligheid, maar ook aan een toekomstbestendige en sterke Flevolandse economie.

269 Investeren in innovatieclusters en regionale samenwerking

270 Projecten zoals de innovatiecampus in Almere, het MITC in Marknesse, de maritieme economie rond
271 Urk en de ontwikkeling van Lelystad Airport zorgen voor nieuwe banen, kennisontwikkeling en
272 economische groei. D66 wil deze samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid verder
273 versterken.

274 Economische groei moet bijdragen aan brede welvaart

275 Voor D66 betekent een bloeiende economie niet alleen meer banen en bedrijvigheid, maar ook een
276 goede woon-werkbalans, duurzame ontwikkeling en kansen voor volgende generaties. Zo bouwen we
277 aan een Flevoland waar mensen prettig kunnen wonen, werken en ondernemen.

Vitale samenleving

Samen bouwen aan een Flevoland waar iedereen mee kan doen en zich thuis voelt

Een vitale samenleving draait om meer dan stenen en infrastructuur. Het gaat om de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten, te sporten, cultuur te beleven, jezelf te ontwikkelen en deel uit te maken van een gemeenschap. D66 kiest voor een Flevoland waar iedereen mee kan doen, waar ruimte is voor talent en initiatief, en waar kwaliteit van leven net zo belangrijk is als economische groei. Zo bouwen we aan een provincie die niet alleen groeit, maar ook steeds meer voelt als thuis.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Cultuur en erfgoed voor iedereen

Cultuur en erfgoed vormen de ruggengraat van een provincie die aan haar eigen verhaal bouwt. Flevoland is jong, maar allesbehalve leeg: een plek waar pioniersgeschiedenis, landschapskunst, moderne architectuur en nieuwe gemeenschappen elkaar voortdurend opnieuw uitvinden. D66 vindt dat cultuur niet mag ophouden bij de stadsgrenzen. Kunst, muziek, theater, bibliotheken en erfgoed moeten overal in Flevoland voelbaar zijn.

Dat betekent dat we investeren in een breed en toegankelijk cultuuraanbod, waarin zowel professionele makers als amateurverenigingen ruimte krijgen om te groeien. Ook blijft Flevoland investeren in cultuureducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs, zodat alle leerlingen in Flevoland in aanraking komen met cultuur en erfgoed. Culturele voorzieningen zijn geen luxe voor later, maar basisvoorzieningen die bijdragen aan ontmoeting, ontwikkeling en leefbaarheid.

D66 wil cultuur beter bereikbaar maken voor alle Flevolandse. Daarom versterken we de samenwerking tussen culturele instellingen, scholen en verenigingen. We stimuleren reizende tentoonstellingen, pop-upcultuurprojecten en regionale programmering, zodat inwoners niet afhankelijk zijn van grote steden voor een rijk cultuuraanbod. Zo zet D66 zich bijvoorbeeld in om de ondersteuning voor Carte Blanche voort te zetten en uit te breiden, zodat meer inwoners in Flevoland kunnen kennismaken met kunst en cultuur en culturele activiteiten ook buiten de traditionele podia en instellingen een plek krijgen. Daarmee zorgen we ervoor dat cultuur niet alleen beschikbaar is voor wie er actief naar op zoek gaat, maar vanzelfsprekend onderdeel wordt van het dagelijks leven in Flevoland.

D66 zet ook in op het versterken van creatieve en innovatieve makers. Flevoland is een plaats waar ruimte is voor nieuwe media, design, architectuur en landschapskunst, bijvoorbeeld door het ondersteunen van ateliers, broedplaatsen en tijdelijke werkruimtes. Daarmee verbinden we cultuur aan de innovatieve en ondernemende kracht van de provincie. D66 zet zich in voor een 11de landschapskunstwerk, ter vervanging van het verwijderde kunstwerk "de Tong"

Ook erfgoed krijgt een duidelijke plek. De unieke geschiedenis van de Zuiderzee, de drooglegging en de moderne stedenbouw van Flevoland verdienen blijvende aandacht. We investeren in zichtbaarheid en beleving van erfgoed, zodat inwoners en bezoekers het verhaal van de provincie kunnen ervaren.

Gezond leven en bewegen dichtbij huis

D66 wil dat het vanzelfsprekend is dat je dichtbij huis kunt sporten, wandelen, fietsen en elkaar kunt ontmoeten, in een gezonde en veilige omgeving. De provincie speelt hierin een belangrijke rol: door gemeenten te verbinden, ruimte te maken voor regionale voorzieningen en te investeren in een leefomgeving die beweging en gezondheid stimuleert in plaats van belemmert.

Sport moet voor iedereen toegankelijk blijven. Sportverenigingen zijn het hart van onze dorpen en wijken en verdienen ondersteuning om betaalbaar, inclusief en toekomstbestendig te blijven. D66 wil gemeenten ondersteunen bij het verduurzamen en toegankelijk maken van sportaccommodaties.

322 Provinciale subsidies zetten we vaker in voor energiebesparing, multifunctioneel gebruik van
323 sportlocaties en projecten die nieuwe doelgroepen bereiken.

324 Iedereen doet mee in Flevoland

325 Onze provincie staat sterk als niemand aan de zijlijn staat. Meedoen betekent toegang tot kansen,
326 voorzieningen en ontmoetingen in het dagelijks leven. Verschillen mogen niet leiden tot afstand, maar
327 juist tot kansen om jezelf te zijn en jezelf te ontwikkelen. Openbare ruimte, voorzieningen, vervoer,
328 sportlocaties en culturele voorzieningen moeten zo worden ingericht dat iedereen er gebruik van kan
329 maken. Fysieke, sociale en financiële drempels horen zo klein mogelijk te zijn. D66 wil dat Flevoland
330 actief bijdraagt aan het verkleinen van kansenongelijkheid, met extra aandacht voor kinderen en
331 jongeren die opgroeien in kwetsbare situaties.

332 Meedoen betekent ook dat iedereen zich veilig en geaccepteerd moet kunnen voelen. Discriminatie,
333 uitsluiting en sociale onveiligheid horen niet thuis in Flevoland. Dat vraagt om een provincie die actief
334 inzet op inclusie, bewustwording en het versterken van de onderlinge verbinding tussen inwoners.
335 Een inclusieve samenleving ontstaat niet vanzelf. Daarom stimuleren we initiatieven die inwoners met
336 verschillende achtergronden samenbrengen: ontmoeting is de basis voor wederzijds begrip en een
337 sterke samenleving.

338 Investeren in basisvaardigheden

339 Flevoland kent een grote opgave als het gaat om basisvaardigheden. D66 wil daarom stevig
340 investeren in taal, lezen, rekenen en digitale geletterdheid. De bibliotheek speelt daarin een sleutelrol.
341 Daarom willen wij een gratis bibliotheeklidmaatschap voor Flevolandse met een kleine beurs. Zo
342 nemen we financiële drempels weg, vergroten we de toegang tot kennis en ontwikkeling en zorgen
343 we dat meer inwoners kunnen meedoen op school, op het werk en in de samenleving.

344 Flevoland blijft aantrekkelijk voor jongeren

345 Jongeren zijn de toekomst van Flevoland. D66 wil dat jonge Flevolandse kunnen studeren, werken,
346 wonen en ontspannen zonder de provincie te hoeven verlaten. Daarom stimuleren we aantrekkelijke
347 uitgaansmogelijkheden, festivals, culturele evenementen en ontmoetingsplekken voor jongeren. Ook
348 zetten we in op beter openbaar vervoer in de avonduren, zodat iedereen zich veilig en zelfstandig
349 door de provincie kan bewegen. Daarnaast blijven we werken aan de uitbreiding van hoger onderwijs
350 en kennisinstellingen in Flevoland. Zo geven we talent de kans om zich hier te ontwikkelen én hier te
351 blijven wonen.

352 Sterke buurten, groene en leefbare wijken

353 Een prettige leefomgeving draagt direct bij aan gezondheid, welzijn en sociale samenhang. D66 wil
354 dat iedere Flevolander binnen korte afstand toegang heeft tot groen, speelvoorzieningen en
355 ontmoetingsplekken. Daarom beschermen en versterken we de groene kwaliteiten van Flevoland. Bij
356 nieuwe gebiedsontwikkelingen moet ruimte zijn voor natuur, water, recreatie en ontmoeting. Niet
357 alleen het aantal woningen telt, maar ook de kwaliteit van de leefomgeving. We stimuleren
358 gemeenten om wijken klimaatbestendig in te richten met meer bomen, schaduw, wateropvang en
359 biodiversiteit. Zo maken we buurten niet alleen mooier, maar ook beter bestand tegen de gevolgen
360 van klimaatverandering.

Toekomstbestendige energie en klimaat

Betaalbare en duurzame energie voor iedereen

De klimaatcrisis is een van de grootste uitdagingen van onze tijd. D66 Flevoland loopt niet weg voor die verantwoordelijkheid, maar ziet de grote opgave als een kans om onze provincie schoner, gezonder en economisch veerkrachtiger te maken. We verhogen de klimaatdoelen en streven naar 55% minder CO₂-uitstoot in 2030 en een volledig klimaatneutrale en circulaire economie in 2050. Door onze ruimte, pioniersgeest en de al aanwezige wind- en zonneparken heeft Flevoland een uitstekende uitgangspositie om als eerste provincie van Nederland energieneutraal te worden. Maar deze energietransitie moet wel eerlijk en haalbaar zijn: bewoners moeten meepraten, meedenken en meeprofiteren. Wat we nu doen, moet goed zijn voor later.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Slimme oplossingen voor het volle stroomnet (netcongestie)

Het overvolle elektriciteitsnet (netcongestie) remt de woningbouw, de verduurzaming en de economische groei in Flevoland. Niets doen is geen optie. D66 wil radicaal denken en gematigd handelen door vol in te zetten op slimme oplossingen en opslag. We maken ons hard voor Flevoland als koploper in micro-grids, buurtbatterijen en lokale energiehubs, waar vraag en aanbod van stroom slim aan elkaar gekoppeld worden. Energie-intensieve bedrijvigheid concentreren we zoveel mogelijk rondom 'energieknooppunten' waar duurzame energie direct voorhanden is. Door de energievoorziening lokaal en efficiënt te organiseren, ontlasten we het landelijke netwerk en behouden we onze maatschappelijke en economische slagkracht.

Iedereen doet mee: besparen en opwekken

De meest duurzame energie is de energie die we niet gebruiken. D66 Flevoland wil dat de provincie inwoners en bedrijven actief ondersteunt bij de verduurzaming en isolatie van gebouwen. Verduurzaming mag geen luxe zijn; we strijden actief tegen energiearmoede zodat de voordelen, een lagere energierekening en een comfortabel huis, bij alle Flevolandse terechtkomen. Voor het opwekken van zonne-energie hanteren we een helder uitgangspunt: 'Geen dak zonder panelen'. We benutten eerst de daken van woningen, bedrijven en distributiecentra maximaal, voordat we kijken naar het gebruik van onbenutte of onrendabele landbouwgronden voor nieuwe zonneweides. Zuinig omgaan met onze kostbare Flevolandse bodem is een harde randvoorwaarde.

Flevoland als pionier voor nieuwe energiedragers

Flevoland is en blijft koploper in windenergie dankzij ons succesvolle beleid van 'opschalen en saneren', waardoor de lijnen beter in het landschap passen en het rendement hoger is. Maar we kijken ook verder dan de horizon. We willen de enorme potentie van duurzame gassen, zoals groene waterstof en groen gas, ten volle benutten. We zetten stevig in op een waterstofcluster rondom de Maximacentrale in Lelystad en eisen een snelle, goede aansluiting op de nationale waterstofinfrastructuur (backbone). Als partij van innovatie sluit D66 haar ogen niet voor nieuwe technologieën: op de langere termijn staan we open voor een verkenning naar de mogelijkheden van Small Modular Reactors (kleine kern- of thoriumreactoren) als decentrale, veilige aanvulling op onze energiemix.

Een eerlijke en lokale warmtetransitie

We moeten af van het aardgas, maar de alternatieven moeten betrouwbaar en betaalbaar zijn. D66 Flevoland ondersteunt gemeenten in de warmtetransitie, bijvoorbeeld bij de verdere aanleg van collectieve warmtenetten of het benutten van aquathermie (warmte uit water) en aardwarmte (geothermie). Hierbij staat voorop dat bewoners keuzevrijheid behouden en dat geen enkel

405 commercieel bedrijf een monopoliepositie krijgt op de levering van onze warmte. We stimuleren
406 energiegemeenschappen en coöperaties, zodat het opwekken en delen van energie weer een zaak
407 wordt ván, vóór en dóór de Flevolandse.

408 Inzet op CO₂-negatieve maatregelen

409 Om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen, is het niet voldoende om alleen minder CO₂ uit te
410 stoten. We zullen ook actief CO₂ uit de atmosfeer moeten halen en langdurig opslaan. CO₂-negatieve
411 maatregelen spelen daarom een belangrijke rol in de volgende fase van de energietransitie.

412 Voor Flevoland biedt dit niet alleen klimaatwinst, maar ook grote economische kansen. Onze
413 provincie loopt al voorop in innovatieve vormen van circulair bouwen en duurzame
414 gebiedsontwikkeling. Door te investeren in CO₂-opslag, biobased materialen, circulaire landbouw en
415 slimme hergebruikssystemen kan Flevoland uitgroeien tot een proeftuin voor duurzame innovatie. D66
416 wil deze ontwikkelingen actief stimuleren, zodat klimaatbeleid hand in hand gaat met economische
417 groei, nieuwe werkgelegenheid en een gezonde leefomgeving.

418 Slimme en duurzame mobiliteit

419 *Een bereikbaar Flevoland, met slimme verbindingen en duurzame keuzes*

420 Goede bereikbaarheid is een voorwaarde voor een sterk en aantrekkelijk Flevoland. D66 Flevoland
421 wil dat inwoners, bezoekers en bedrijven zich makkelijk, veilig en duurzaam kunnen verplaatsen
422 binnen de provincie én daarbuiten. Dat vraagt om een goede balans tussen openbaar vervoer,
423 wegverbindingen en nieuwe, slimme vormen van mobiliteit. Ook de ontwikkeling van Lelystad Airport
424 raakt aan de bereikbaarheid van onze provincie en vraagt om een zorgvuldige afweging, met oog
425 voor zowel kansen als de omgeving.

426 **Het kan wél! Ook in Flevoland.**

427 Slim, gezond en duurzaam vervoer

428 D66 kiest in Flevoland voor het STOMP-principe als uitgangspunt voor mobiliteit: eerst Stappen, dan
429 Trappen, vervolgens Openbaar vervoer, Mobility as a service en tot slot de Privéauto. De uitwerking
430 verschilt per gebied. In kleine kernen zal de auto bijvoorbeeld een grotere rol houden dan in stedelijke
431 gebieden. Ook houden we rekening met de behoeften van verschillende groepen, zoals ouderen en
432 schoolgaande jeugd. Zo geven we ruimte aan gezonde, duurzame en slimme manieren van reizen,
433 waarbij inwoners zich gemakkelijk en betaalbaar kunnen verplaatsen.

434 Smart mobility speelt daarin een belangrijke rol. D66 ziet grote kansen om met slimme
435 mobiliteitsoplossingen de druk op het wegennet te verminderen, verkeersstromen beter te spreiden
436 en de parkeerdruk te beperken. Daarom zetten we in op innovatieve en duurzame vormen van
437 vervoer, waarbij verschillende vervoersmiddelen beter op elkaar aansluiten en reizigers eenvoudiger
438 kunnen kiezen voor het meest passende alternatief.

439 Hoogwaardig openbaar vervoer

440 Een groeiende provincie vraagt om betrouwbaar, toegankelijk en toekomstbestendig openbaar
441 vervoer, eisen waaraan het huidige aanbod lang niet altijd voldoet. D66 kiest daarom voor sterkere en
442 betrouwbaardere busverbindingen en goed bereikbare stations, met goede aansluitingen voor auto,
443 bus én fiets. We verkennen in hoeverre overstaphubs hieraan kunnen bijdragen. Zo maken we
444 duurzaam reizen aantrekkelijk en praktisch voor iedereen.

445 Daarnaast zetten we in op slimme en innovatieve vormen van openbaar vervoer, zoals een fijnmazig
446 netwerk van flexibel en op afroep beschikbaar OV. Daarmee zorgen we dat ook kleinere kernen en
447 buitengebieden goed bereikbaar blijven en iedereen mee kan doen.

448 Investeren in infrastructuur

449 Ook investeren we in grote infrastructuurprojecten die onze provincie voorbereiden op de toekomst:
450 de IJmeerverbinding, de Lelylijn, de verbetering van de N50, verbreding van de A27 tussen Eemnes
451 en Almere, en verbreding van de A6 tussen Almere Buiten en Lelystad. De Lelylijn vraagt een forse
452 extra investering, maar is essentieel voor betere bereikbaarheid, economische ontwikkeling en
453 nieuwe kansen voor inwoners en bedrijven. Daarom willen we, conform het advies van de heer Klaas
454 Knot, nu al beginnen met sparen, zodat deze verbinding stap voor stap dichterbij komt.

455 Lelystad Airport

456 Zowel civiele als militaire luchtvaart zijn belangrijke onderdelen van onze samenleving; een vliegveld
457 is immers meer dan een plek voor vakantiegangers. D66 ziet de opening van Lelystad Airport als een
458 kans die verantwoord benut moet worden: er komen werkplekken en de omgeving zal er economisch
459 direct van profiteren.

460 De komst van Defensie brengt wel verplichtingen mee: betere infrastructuur rond het vliegveld en
461 voldoende woningen voor nieuwe werknemers. Wat D66 betreft ligt de rekening hiervoor bij Defensie
462 zelf. Pas na deze investeringen is het vliegveld te gebruiken voor Defensie en vakantievluchten.

463 Zorgen over de milieuaspecten en mogelijke geluidsoverlast worden door velen terecht geuit. Daarom
464 stellen we als harde eisen dat vóór de opening eerst de benodigde milieuvergunning is verleend, en
465 dat inwoners nauw betrokken blijven bij de geluidsmonitoring. Ook moeten de afspraken dat Lelystad
466 Airport alleen dient als overloopluchthaven voor Schiphol, en dat het vliegveld tussen 22.00 en 07.00
467 uur gesloten blijft, overeind blijven.

Digitalisering en maatschappij

Klaar voor de toekomst, met de mens centraal

Digitalisering bepaalt onze samenleving meer dan ooit. Van slimme deelmobiliteit en precisielandbouw tot zorg op afstand en efficiëntere overheden: de digitale transformatie biedt enorme kansen om onze provincie duurzamer, vrijer en economisch sterker te maken. Maar waar we eerder vooral kansen zagen, zien we nu ook de grenzen. De afhankelijkheid van grote techreuzen, zorgen over privacy, de impact van algoritmes en de enorme energiehonger van datacenters vragen om een kritische en sturende provinciale overheid. D66 Flevoland wil de vruchten plukken van technologische vooruitgang, zonder onze publieke waarden uit het oog te verliezen. We kiezen voor een digitale toekomst waarin iedereen meedoet, de mens centraal staat en de overheid transparant is. Om deze complexe opgaven de aandacht te geven die ze verdienen, wil D66 Flevoland een gedeputeerde met digitalisering en techniek als eigen portefeuille.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Grip op datacenters: wonen en maatschappij gaan voor

Datacenters en een sterke digitale infrastructuur zijn essentieel voor een moderne economie en onze strategische autonomie. Flevoland wil ruimte bieden aan deze digitale ontwikkeling, maar trekt een harde grens: onze provincie is geen afvoerputje voor vervuilende hyperscale megadatacenters. Vanwege de schaarste op het elektriciteitsnet (netcongestie) en de grote ruimteclaims geven wij voorrang aan stroom voor woningbouw, scholen, zorginstellingen en het mkb. Alleen kleinschalige, groene datacenters en innovatieve hubs die direct ondersteunend zijn aan onze Flevolandse economische ecosystemen (zoals de hightech sector in Almere of agritech in de Noordoostpolder) zijn welkom. Daarbij stellen we keiharde voorwaarden: ze moeten landschappelijk goed worden ingepast, zuinig omgaan met water en hun restwarmte leveren aan Flevoland.

Digitale connectiviteit en inclusie in de héle provincie

Alleen door volwaardig deel te nemen aan de informatiemaatschappij kunnen onze inwoners hun weg vinden in de 21e eeuw. D66 Flevoland wil dat de hele provincie, dus ook de buitengebieden en onze vitale dorpen, kan rekenen op razendsnel, betrouwbaar internet via glasvezel en 5G. Tegelijkertijd mag digitalisering nooit leiden tot uitsluiting. De overheid moet digitaal toegankelijk en begrijpelijk zijn voor iedereen, inclusief laaggeletterden en mensen met een beperking. Digitale dienstverlening is voor ons een recht, maar fysieke en telefonische loketten blijven een absolute noodzaak voor wie de digitale wereld (nog) niet kan bijbenen. We ondersteunen bibliotheken in hun cruciale rol om digitale vaardigheden bij inwoners te versterken. Ook moet de overheid inzetten op digitale middelen om (met name jongere) inwoners dichterbij de politiek te brengen.

Digitale soevereiniteit, privacy en eerlijke algoritmes

De digitale wereld is niet alleen een economische markt, het is onze nieuwe publieke ruimte. D66 Flevoland wil dat we minder afhankelijk worden van Amerikaanse cloudbedrijven en techreuzen, en zet in op de ontwikkeling van (Europese) opensource-alternatieven en systemen waarin privacy en veiligheid vanaf het ontwerp zijn ingebouwd. Wanneer de provincie Flevoland algoritmes of kunstmatige intelligentie (AI) inzet, eisen we volledige transparantie. Algoritmes moeten uitlegbaar en eerlijk zijn, en mogen geen verborgen discriminatie of vooroordelen bevatten. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun data veilig is en ethisch wordt gebruikt. Wat offline niet mag, accepteren we online ook niet. We stimuleren daarom grotere digitale weerbaarheid tegen cybercrime, bij zowel inwoners als lokale mkb-ondernemers.

Digitale innovatie als motor voor de Flevolandse economie

512 Innovatie is de sleutel om de grote transitie van onze tijd aan te pakken. Flevoland heeft alles in huis
513 om een proeftuin voor de rest van de wereld te zijn. We jagen de samenwerking aan tussen overheid,
514 bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in 'living labs' en campussen. Of het nu gaat om datagedreven
515 precisielandbouw en agritech in Dronten en de Noordoostpolder, smart mobility rondom Lelystad of
516 het Hightech Brandpunt in Almere: we zetten slimme digitalisering in om onze regionale
517 concurrentiekracht te vergroten en klimaatdoelen te halen. Daarbij zorgen we dat de aansluiting met
518 het onderwijs, van mbo tot universiteit, naadloos is, zodat onze jongeren worden opgeleid voor de
519 digitale banen van morgen.

520 Grip op de veranderende arbeidsmarkt

521 Robotisering en AI veranderen de aard van ons werk fundamenteel. Banen verdwijnen, veranderen,
522 of vereisen opeens totaal nieuwe, digitale vaardigheden. Zo zien we nu al dat in traditionele sectoren
523 zoals de bouw en techniek steeds meer vraag is naar data-analisten. We begrijpen de zorg dat,
524 ondanks de kansen, met name oudere werknemers deze razendsnelle ontwikkelingen soms moeilijk
525 kunnen bijbenen. D66 Flevoland laat in deze transitie niemand vallen. Wij investeren daarom fors in
526 'Leven Lang Ontwikkelen' en gerichte om- en bijscholing. We versterken de publiek-private
527 samenwerking, zodat ons onderwijs voor iedereen naadloos aansluit op de banen van de toekomst.
528 Zo beschermen we niet de oude banen, maar wel de mensen, door ze weerbaar en wendbaar te
529 maken in een nieuwe economie.

530 Eerlijke en transparante algoritmes (Responsible AI)

531 Wanneer zelflerende computers en algoritmes (deep learning) beslissingen gaan nemen over
532 mensen, trekken wij een harde grens. Autonome AI-systemen moeten functioneren binnen strikte
533 wettelijke en ethische kaders. D66 Flevoland eist dat algoritmes die door de (lokale) overheid worden
534 ingezet altijd transparant, uitlegbaar en eerlijk zijn, en volledig vrij van verborgen discriminatie. We
535 stimuleren bedrijven en instellingen in de ontwikkeling van 'Responsible AI': slimme systemen die hun
536 keuzes kunnen verantwoorden en waarbij privacy van begin af aan is gegarandeerd. Flevoland is wat
537 ons betreft een proeftuin voor innovatie, maar onze fundamentele grondrechten zijn nooit een
538 experiment.

539 Technologie als dienaar, niet als meester

540 We benutten de kracht van robotisering om de samenleving te dienen. In de zorg kunnen slimme
541 systemen en robotica bijvoorbeeld helpen om de werkdruk te verlagen en diagnoses te verbeteren.
542 Maar een zorgrobot kan nooit de menselijke warmte, empathie en aandacht vervangen die onze
543 samenleving zo hard nodig heeft. Door radicaal en innovatief te denken over de kansen van AI, maar
544 gematigd en uiterst menselijk te handelen in de uitvoering, zorgen we dat de technologie voor de
545 Flevolander werkt, en niet andersom.

Eigentijds bestuur, democratie en financiën

Betrokken inwoners, eerlijk bestuur en een sterke positie voor Flevoland

Een sterke democratie begint bij inwoners die zich gehoord en betrokken voelen. D66 Flevoland kiest daarom voor goede burgerbetrokkenheid en wil drempels wegnemen voor mensen die minder makkelijk hun stem laten horen.

Flevoland draagt volop bij aan de ontwikkeling van Nederland. Maar wie veel van onze provincie vraagt, moet daar ook verantwoordelijkheid voor nemen. Als het Rijk iets van Flevoland vraagt, verwachten wij daar een eerlijke bijdrage voor terug. Zo zorgen we dat groei en ontwikkeling ook de inwoners van Flevoland ten goede komen. D66 staat voor integer en transparant bestuur. We werken daarbij samen met gemeenten, waterschappen, het Rijk en Europese partners om Flevoland sterker en toekomstbestendiger te maken.

Het kan wél! Ook in Flevoland.

Provincie voor inwoners

Flevoland heeft grote afstanden tussen bestuur en burger. Daarom zet D66 Flevoland in op de democratische zichtbaarheid van de provincie, want wat doet de provincie eigenlijk? Iedere grote provinciale beslissing krijgt een 'in gewone taal'-versie, die actief wordt verspreid om de besluitvorming toegankelijker te maken. En elke beleidsnota bevat een samenvatting van maximaal één pagina op B1-niveau. Bestuur mag technisch zijn, maar nooit onbegrijpelijk. Hierbij werkt de provincie samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Provincie mét de inwoners

Een goed bestuur betreft inwoners niet alleen bij verkiezingen, maar ook tussentijds bij besluitvorming. Burgers hebben niet alleen eens in de vier jaar invloed, maar kunnen ook meedenken en meepraten over belangrijke keuzes die hun leefomgeving raken. Zij moeten duidelijk kunnen zien op welke gebieden zij invloed kunnen uitoefenen. Participatie wordt daarom een vast onderdeel van beleid en moet ook eerlijk zijn. Vooraf moet duidelijk zijn waar de participatie over gaat, en wat er met de input wordt gedaan. Zo zijn de verwachtingen helder en weten inwoners dat hun bijdrage serieus wordt meegenomen.

D66 wil participatie versterken met burgerpanels, burgerberaden en digitale participatieplatforms, waarin inwoners meedenken over thema's als woningbouw, mobiliteit, natuur, energie en de groei van steden en dorpen. Daarbij is extra aandacht voor groepen die minder vanzelfsprekend worden bereikt, zodat participatie echt representatief wordt voor de hele samenleving.

Ook jongeren worden structureel betrokken, via de bestaande Jongerenraad Flevoland, jongerenpanels en scholierenparticipatie. Daarnaast zet D66 in op begrijpelijke en actieve communicatie door provincie en gemeenten, zodat informatie over besluiten en inspraak voor iedereen toegankelijk is.

Zo wordt democratische betrokkenheid in Flevoland niet iets dat afhangt van waar je woont, maar een vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven voor iedereen.

Ongelijkheid binnen de democratie

In Flevoland zien we grote verschillen in democratische betrokkenheid en opkomst tussen gemeenten. Waar in Urk bijna vier op de vijf inwoners stemden in 2023, blijft de opkomst in Almere structureel achter. Daarmee is de democratische deelname in de provincie ongelijk verdeeld. D66 wil dat de provincie samen met gemeenten inzet op actieve en begrijpelijke informatievoorziening, het

588 betrekken van jongeren bij democratie, en slimme, inclusieve communicatie. Stemmen in Flevoland
589 moet niet alleen mogelijk en toegankelijk zijn, maar vanzelfsprekend, begrijpelijk en dichtbij.

590 Sterke democratie, betrouwbaar bestuur

591 Een sterke provincie begint bij een betrouwbaar en democratisch bestuur. D66 Flevoland staat voor
592 een open bestuurscultuur waarin integriteit, transparantie en het algemeen belang vooropstaan.
593 Provinciale Staten moeten hun controlerende en kaderstellende rol volwaardig kunnen vervullen. Dat
594 vraagt om goede informatie, ruimte voor het politieke debat en actieve betrokkenheid van inwoners,
595 maatschappelijke organisaties en experts.

596 De provincie staat er niet alleen voor. We zoeken actief de samenwerking met gemeenten en het
597 waterschap, met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid. Samen kunnen we
598 maatschappelijke opgaven beter aanpakken en voorkomen we dat overheden langs elkaar heen
599 werken. Waar regionale samenwerking meerwaarde biedt, nemen we het initiatief.

600 Tegelijkertijd moet Flevoland zijn positie beter benutten. We voeren een actieve en strategische lobby
601 richting Den Haag en Brussel voor investeringen, bereikbaarheid, woningbouw, energie, natuur,
602 innovatie en een sterke economie. We werken daarbij samen met gemeenten, het waterschap,
603 kennisinstellingen, bedrijven en andere provincies. Zo maken we van Flevoland een provincie die niet
604 afwacht, maar kansen agendeert, coalities bouwt en resultaten boekt.

605 Voor wat hoort wat: solide financiën voor een toekomstbestendig Flevoland

606 De komende jaren staat Flevoland voor grote opgaven vanuit het Rijk, zoals woningbouw en
607 defensie. Tegelijkertijd dreigt een afname van de middelen uit het Provinciefonds. Wat D66 Flevoland
608 betreft kan dat niet de bedoeling zijn. De groei van onze provincie moet hand in hand gaan met
609 investeringen in bereikbaarheid, voorzieningen en leefbaarheid. Voor wat hoort wat: als Flevoland
610 bijdraagt aan nationale opgaven, moet daar ook voldoende financiële steun tegenover staan. Daarom
611 stelt D66 Flevoland een substantiële investering in de verdere ontwikkeling van onze provincie als
612 voorwaarde voor steun aan grootschalige rijksplannen, zoals de uitbreiding van defensieactiviteiten
613 hier.

614 D66 Flevoland kiest voor solide, toekomstbestendige financiële keuzes en gerichte investeringen die
615 bijdragen aan brede welvaart voor huidige én toekomstige generaties. Noodzakelijke investeringen
616 mogen niet vanzelfsprekend leiden tot hogere lasten voor inwoners en ondernemers.

617 We kiezen voor een provincie die kansen benut, verstandig investeert en financieel gezond blijft.
618 Structurele uitgaven worden structureel gedekt en reserves zetten we in voor eenmalige
619 investeringen. Eerst kijken we naar keuzes, doelmatigheid en efficiëntie; pas daarna naar
620 lastenverhoging. Bij nationale opgaven en groeiprojecten zetten we maximaal in op
621 Rijkscofinanciering.

622 Zo creëren we ruimte voor investeringen met maatschappelijke meerwaarde en bouwen we aan een
623 veerkrachtig, innovatief en duurzaam Flevoland dat blijft groeien én bloeien.